Dé Céadaoin 6. Aibreán 2022

P9_TA(2022)0114

Gníomhaíochtaí oideachais saoránachta a chur chun feidhme

Rún ó Pharlaimint na hEorpa an 6 Aibreán 2022 maidir le gníomhaíochtaí oideachais saoránachta a chur chun feidhme (2021/2008(INI))

(2022/C 434/06)

Tá Parlaimint na hEorpa,

— ag féachaint d'Airteagail 2 agus 10(3) den Chonradh ar an Aontas Eorpach (CAE),

— ag féachaint d'Airteagail 9 agus 165 den Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh (CFAE),

— ag féachaint do Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh (an "Chairt"),

— ag féachaint do Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe, go háirithe sprioc 4 (oideachas cáilíochta) agus sprioc 4.7,

— ag féachaint do theachtaireacht ón gCoimisiún an 5 Márta 2020 dar teideal "Aontas Comhionannais: Straitéis maidir le Comhionannas Inscne 2020-2025" (COM(2020)0152),

— ag féachaint do rún uaithi an 9 Meán Fómhair 2015 maidir le cailíní a chumhachtú trí oideachas san Aontas ([1]),

— ag féachaint do theachtaireacht ón gCoimisiún an 12 Samhain 2020 dar teideal "Aontas Comhionannais: Straitéis um Chomhionannas LADTIA 2020-2025" (COM(2020)0698),

— ag féachaint do rún uaithi an 25 Márta 2021 maidir le beartas oideachais dhigitigh a mhúnlú ([2]),

— ag féachaint don Chreat Tagartha Inniúlachtaí do Chultúr Daonlathach de chuid Chomhairle na hEorpa,

— ag féachaint do Chonclúidí ón gComhairle agus ó ionadaithe rialtais na mBallstát ag teacht le chéile dóibh i dtionól na Comhairle maidir leis an bhfeasacht dhaonlathach agus an rannpháirtíocht dhaonlathach a chothú i measc an aosa óig san Eoraip ([3]),

— ag féachaint do Chairt Chomhairle na hEorpa um Oideachas don tSaoránacht Dhaonlathach agus don Oideachas ar Chearta an Duine.

— ag féachaint do theachtaireacht ón gCoimisiún an 4 Márta 2021 dar teideal Plean Gníomhaíochta Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta (COM(2021)0102),

— ag féachaint do Cholún Eorpach na gCeart Sóisialta (CECS) a d'fhógair agus a shínigh an Chomhairle Eorpach, Parlaimint na hEorpa agus an Coimisiún Eorpach an 17 Samhain 2017,

— ag féachaint don teachtaireacht ón gCoimisiún an 14 Samhain 2017 maidir leis an bhFéiniúlacht Eorpach a neartú trí Oideachas agus Cultúr – Rannchuidiú an Choimisiúin Eorpaigh do chruinniú na gCeannairí in Göteborg, an 17 Samhain 2017(COM(2017)0673),

— ag féachaint do theachtaireacht ón gCoimisiún an 14 Meitheamh 2016 dar teideal "Ag tacú le cosc a chur ar an radacú a mbíonn antoisceachas foréigneach mar thoradh air" (COM(2016)0379),

— ag féachaint do theachtaireacht ón gCoimisiún an 1 Iúil 2020 dar teideal "Clár Oibre Scileanna don Eoraip don iomaíochas inbhuanaithe, don chothroime shóisialta agus don athléimneacht" (COM(2020)0274),

— ag féachaint do theachtaireacht ón gCoimisiún an 30 Meán Fómhair 2020 dar teideal "Plean Gníomhaíochta don Oideachas Digiteach 2021-2027 – Athshocrú a dhéanamh ar oideachas agus oiliúint don ré dhigiteach" (COM(2020)0624),

([1]) IO C 316, 22.9.2017, lch. 182.
([2]) IO C 494, 8.12.2021, lch. 2.
([3]) IO C 415, 1.12.2020, lch. 16.

Dé Céadaoin 6. Aibreán 2022

— ag féachaint don chreat straitéiseach le haghaidh comhair Eorpaigh maidir le hoideachas agus le hoiliúint (ET 2020), go háirithe an cuspóir atá aige cothromas, comhtháthú sóisialta agus saoránacht ghníomhach a chur chun cinn,

— ag féachaint do theachtaireacht ón gCoimisiún an 30 Meán Fómhair 2020 maidir le Limistéar Eorpach Oideachais a bhaint amach faoi 2025 (COM(2020)0625),

— ag féachaint don mholadh ón gComhairle an 22 Bealtaine 2018 maidir le hinniúlachtaí lárnacha don fhoghlaim ar feadh an tsaoil ([4]),

— ag féachaint don mholadh ón gComhairle an 22 Bealtaine 2018 maidir le luachanna coiteanna, an t-oideachas cuimsitheach agus gné Eorpach an teagaisc a chur chun cinn ([5]),

— ag féachaint do rún ón gComhairle an 19 Feabhra 2021 maidir le creat straitéiseach le haghaidh comhar Eorpach san oideachas agus san oiliúint i dtreo an Limistéir Eorpaigh Oideachais agus níos faide anonn (2021-2030) ([6]),

— ag féachaint do chonclúidí ón gComhairle agus ó Ionadaithe Rialtais na mBallstát, ag teacht le chéile dóibh i dtionól na Comhairle an 17 Bealtaine 2021 maidir leis an rialachas il-leibhéil a neartú agus rannpháirtíocht na ndaoine óga i bpróisis chinnteoireachta á cur chun cinn ([7]),

— ag féachaint don dearbhú maidir leis an tsaoránacht agus le luachanna coiteanna na saoirse, na caoinfhulaingthe agus an neamh-idirdhealaithe a chur chun cinn tríd an oideachas (Dearbhú Pháras 2015), a síníodh an 17 Márta 2015 i bPáras na Fraince,

— ag féachaint don tuarascáil ó Phainéal 1 ó na Saoránaigh de Chomhdháil Thodhchaí na hEorpa dar teideal "Geilleagar níos láidre, ceartas sóisialta agus poist / Oideachas, cultúr, an óige agus spórt / Claochlú digiteach",

— ag féachaint do thuarascáil Chruinniú Eorpach um an Óige 2021 dar teideal "Tuarascáil smaointe an aosa óig don Chomhdháil ar Thodhchaí na hEorpa",

— ag féachaint do theachtaireacht ón gCoimisiún an 7 Samhain 2017 dar teideal "Oideachas Saoránachta ar Scoil san Eoraip, 2017".

— ag féachaint do rún Aontas na bhFeidearálaithe Eorpacha (UEF) maidir le cur chuige córasach i leith an oideachais ar shaoránacht Eorpach, a glacadh an 4 Iúil 2021 ag Comhdháil Eorpach UEF XXVII in Valencia,

— ag féachaint don fhaisnéisiú ó Sheirbhís Taighde Pharlaimint na hEorpa maidir leis an Limistéar Eorpach Oideachais i mí na Bealtaine 2021 agus do chreat straitéiseach 2030 don oideachas agus don oiliúint,

— ag féachaint do thuarascáil Eurydice an Choimisiúin an 19 Deireadh Fómhair 2020 dar teideal "Cothromas san oideachas scoile san Eoraip – struchtúir, beartais agus feidhmíocht na mac léinn",

— ag féachaint do thuarascáil ón gCoimisiún an 15 Nollaig 2021 dar teideal "Tuarascáil ar Shaoránacht AE 2020: Saoránaigh a chumhachtú agus a gcearta a chosaint" (COM(2020)0730),

— ag féachaint do phlean gníomhaíochta an Choimisiúin Eorpaigh maidir le daonlathas an 3 Nollaig 2020,

— ag féachaint don achoimre ar na torthaí agus don phlé a rinneadh ag Fóram 2019 maidir le Todhchaí na Foghlama a d'fhoilsigh painéal saineolaithe oideachais agus oiliúna an Choimisiúin an 7 Nollaig 2019,

---

([4]) IO C 189, 4.6.2018, lch. 1.
([5]) IO C 195, 7.6.2018, lch. 1.
([6]) IO C 66, 26.2.2021, lch. 1.
([7]) IO C 241, 21.6.2021, lch. 3.

Dé Céadaoin 6. Aibreán 2022

— ag féachaint don tuarascáil ón gCoimisiún i Meitheamh 2020 dar teideal "Saoránacht agus Daonlathas an Aontais Eorpaigh",

— ag féachaint do threoirlínte 2017 le haghaidh Líonra Jean Monnet d'oideoirí múinteoirí ar fhéiniúlacht agus ar shaoránacht leanaí san Eoraip,

— ag féachaint don tuarascáil ón gCoimisiún an 18 Márta 2015 dar teideal "Saoránacht agus luachanna coiteanna na saoirse, na caoinfhulaingthe agus an neamh-idirdhealaithe a chur chun cinn tríd an oideachas – Forléargas ar fhorbairtí beartais oideachais san Eoraip tar éis Dhearbhú Pháras an 17 Márta 2015",

— ag féachaint d'Fhaireachán ar Oideachas agus Oiliúint 2018 agus 2020,

— ag féachaint don pháipéar eisiúna ón bPainéal Saineolaithe Eorpach um Oideachas agus Oiliúint maidir le cuimsiú agus saoránacht,

— ag féachaint don rún uaithi an 12 Aibreán 2016 maidir le foghlaim AE ar scoil ([8]),

— ag féachaint don rún uaithi an 19 Eanáir 2016 maidir le ról an idirphlé idirchultúrtha, na héagsúlachta cultúrtha agus an oideachais ó thaobh bunluachanna AE a chur chun cinn ([9]),

— ag féachaint do rún uaithi an 11 Samhain 2021 maidir leis an Limistéar Eorpach Oideachais: cur chuige iomlánaíoch agus comhchoiteann ([10]),

— ag féachaint do rún uaithi an 12 Nollaig 2017 maidir le Tuarascáil ar Shaoránacht AE 2017: Cearta Saoránach a Neartú in Aontas atá i mbun Athrú Daonlathach ([11]),

— ag féachaint do rún uaithi an 7 Iúil 2021 maidir le hidirphlé leis na Saoránaigh agus rannpháirtíocht na Saoránach i gcinnteoireacht AE ([12]),

— ag féachaint do Riail 54 dá Rialacha Nós Imeachta, mar aon le hAirteagal 1(1)(e) den chinneadh ó Chomhdháil na nUachtarán an 12 Nollaig 2002 maidir leis an nós imeachta i gcomhair údarú a dheonú chun tuarascálacha féintionscnaimh a tharraingt suas agus d'Iarscríbhinn 3 a ghabhann leis an gcinneadh sin,

— ag féachaint don tuarascáil ón gCoiste um Chultúr agus um Oideachas (A9-0060/2022),

A. de bhrí gur ceart bunúsach agus maith choiteann é an t-oideachas ar cheart go mbeadh an rochtain chéanna, agus saor in aisce, ag cách air; de bhrí go luaitear i gColún na gCeart Sóisialta go bhfuil an ceart ag gach duine ar oideachas agus oiliúint fadsaoil ardcháilíochta agus cuimsitheach chun páirt iomlán bhríoch a ghlacadh sa tsochaí; de bhrí nár cheart oideachas agus foghlaim a mheas mar uirlis amháin chun freastal ar mhargadh an tsaothair;

B. de bhrí gur gá oiriúnú comhfhreagrach a dhéanamh ar chórais oideachais, lena n-áirítear oideachas saoránachta, mar gheall ar dhúshláin shistéamacha nua a bhfuil tionchar áitiúil, réigiúnach agus domhanda acu, amhail an t-athrú aeráide, an t-aistriú digiteach, bearnaí sóisialta agus críochacha, nó lánpháirtiú polaitiúil fornáisiúnta féin; de bhrí gur gá, leis an aistriú glas agus leis an gComhaontú Glas, oideachas saoránachta a leathnú chun go n-áireofaí an gá le gníomhú go freagrach, ní hamháin laistigh de chomhphobal nó de shochaí ar leith, ach i dtreo an phláinéid ina iomláine; de bhrí, ní hamháin go gcuireann an t-aistriú digiteach agus an clár oibre digiteach deiseanna nua ar fáil don tsaoránacht ghníomhach agus don rannpháirtíocht dhaonlathach ar líne, ach go gcuimsítear leo freisin na rioscaí agus na bagairtí a bhaineann leis an mífhaisnéis agus leis an mbréagaisnéis; de bhrí gur cheart don tsaoránacht dhigiteach ghníomhach an bhearna dhigiteach idir na glúine a chur san áireamh agus aghaidh a thabhairt uirthi; de bhrí gur cuid thábhachtach den díospóireacht phoiblí agus de rannpháirtíocht na saoránachta é na meáin áitiúla, náisiúnta agus Eorpacha a bheith rannpháirteach sa tóir ar chultúr agus ar stair na hEorpa;

([8]) IO C 58, 15.2.2018, lch. 57.
([9]) IO C 11, 12.1.2018, lch. 16.
([10]) Téacsanna arna nglacadh, P9_TA(2021)0452.
([11]) IO C 369, 11.10.2018, lch. 11.
([12]) IO C 99, 1.3.2022, lch. 96.

C. de bhrí nach mór oideachas saoránachta a thuiscint mar oideachas il-leibhéil, lena gcuimsítear gnéithe áitiúla, réigiúnacha, náisiúnta, Eorpacha agus domhanda na saoránachta; de bhrí go n-éileofar le próiseas leanúnach an domhandaithe agus na lánpháirtíochta Eorpaí go mbeidh ar ghlúin nua na nEorpach páirt a ghlacadh sa pholaitíocht ar leibhéil éagsúla, chomh maith le bheith in ann maireachtáil agus oibriú go hidirnáisiúnta agus dul i ngleic leis an difríocht ina saol ó lá go lá; de bhrí go bhfuil smaointeoireacht chriticiúil, scileanna idirphearsanta agus inniúlachtaí sibhialta níos tábhachtaí ná riamh i margadh an tsaothair agus sa saol sóisialta; de bhrí go bhfuil sochaithe ag éirí níos éagsúla, agus urraim á tabhairt d'éagsúlacht na gcultúr agus na dtionscnamh agus do dhiúltú d'aon chineál idirdhealaithe in aghaidh ban, daoine LADTIA nó mionlach níos tábhachtaí ná riamh laistigh den Eoraip;

D. de bhrí go dtairbhíonn oideachas saoránachta de chur chuige trasearnála agus de chomhar frithpháirteach idir oideachas foirmiúil, neamhfhoirmiúil agus neamhfhoirmeálta; de bhrí go ligeann an t-oideachas saoránachta d'oideoirí agus d'fhoghlaimeoirí luachanna, dearcthaí, scileanna agus eolas a aimsiú agus an domhan a thuiscint le chéile, lena n-áirítear trí oideolaíocht rannpháirtíochta;

E. de bhrí go bhféadfadh athruithe sochpholaitiúla a tugadh faoi deara sna Ballstáit, idir polarú sóisialta agus muinín íseal institiúideach go cúlú daonlathach, creimeadh an smachta reachta, náisiúnachas eisiatach agus ionstraimiú Eoraisceipteach chun críocha polaitiúla, chomh maith leis an méadú ar ghluaiseachtaí antoisceacha, borradh an chiníochais agus na seineafóibe de gach cineál, an t-údarásaíochas, an mhífhaisnéis agus an bhréagaisnéis, go bhféadfaidís a bheith ina mbagairt thromchúiseach do dhaonlathais Eorpacha agus an bonn a bhaint de AE ar an iomlán; de bhrí go bhféadfadh ról tábhachtach a bheith ag neartú oideachais saoránachta i suíomhanna foirmiúla, seachfhoirmiúla agus neamhfhoirmiúla, trí bhíthin oideachas foghlama ar feadh an tsaoil, chun cur i gcoinne na treochta sin agus dioscúrsa polaitiúil níos oscailte a chruthú, chomh maith le rannpháirtíocht níos mó na saoránach a spreagadh sna próisis pholaitiúla agus reachtacha ar an leibhéal náisiúnta agus ar an leibhéal Eorpach;

F. de bhrí gur gnách tacaíocht pholaitiúil don Aontas a chur in iúl i dtéarmaí mothúchán, dearcthaí agus luachanna seachas i dtéarmaí an tionchair nithiúil a bhíonn aige ar shaol laethúil na saoránach; de bhrí go bhfuil easpa gaireachta do phróisis dhaonlathacha agus do shásraí daonlathacha rannpháirtíochta na saoránach, agus easpa tuisceana orthu, go háirithe i measc daoine óga; de bhrí gur féidir le dlús Eorpach athnuaite don oideachas saoránachta a bheith ina bhealach chun daoine óga a spreagadh chun páirt a ghlacadh i dtoghcháin, lena dteorannaítear dioscúrsaí antoisceacha agus pobalacha, rud a neartóidh an comhtháthú sóisialta freisin;

G. de bhrí gur chuir bearna eolais agus mothúchánach bac ar theacht chun cinn saoránacht Eorpach dhinimiciúil, agus mar gheall ar easpa sásraí lena gcumasaítear rannpháirtíocht agus idirphlé na saoránach; de bhrí go gcomhlánaíonn céannacht Eorpach an iliomad féiniúlachtaí áitiúla, náisiúnta, geografacha, cultúrtha nó eile a d'fhéadfadh a bheith ag duine; de bhrí go bhféadfadh easpa eolais nó aineolas faoi AE agus drochthuiscint ar a fheidhmiú agus ar a bhreisluach rannchuidiú leis an tuiscint go bhfuil easnamh daonlathach ann agus go bhféadfadh mímhuinín, díscor sibhialta agus Eoraisceipteachas sna Ballstáit a bheith mar thoradh air;

H. de bhrí gur iarradh ina rún an 12 Aibreán 2016 maidir le Foghlaim AE ar scoil ar an gCoimisiún creat coiteann a chur ar fáil agus treoirlínte a ullmhú le samplaí nithiúla d'fhoghlaim faoi AE chun smaointeoireacht oibiachtúil agus chriticiúil a chothú maidir le tairbhí an Aontais Eorpaigh dá shaoránaigh;

I. de bhrí go n-iarrtar ina rún an 11 Samhain 2021 maidir leis an Limistéar Eorpach Oideachais go mbeadh sreabhadh níos mó foghlaimeoirí, múinteoirí agus eolais ann, lena gcothófar muintearas Eorpach agus feasacht shibhialta, lena ráthaítear cearta agus luachanna, lena soláthrófar deiseanna cothroma agus comhionanna, agus lena bhfeabhsófar comhtháthú sóisialta;

J. de bhrí nár ghabh an Coimisiún de láimh aon tionscnamh suntasach de chineál córasach sa réimse straitéiseach sin; de bhrí go bhfuil acmhainneacht shuntasach neamhshaothraithe ag cláir AE atá ann cheana amhail Erasmus+ nó an Cór Dlúthpháirtíochta Eorpach chun cur chun feidhme an oideachais saoránachta a fheabhsú le cur chuige níos straitéisí maidir le comhpháirteanna foghlama foirmiúla, neamhfhoirmiúla agus neamhfhoirmeálta de na cláir, agus le comhordú níos fearr acmhainní; de bhrí gur cheart don Choimisiún agus do na Ballstáit níos mó a dhéanamh chun an sreabhadh faisnéise faoin Aontas Eorpach agus cearta agus oibleagáidí sonracha a fheabhsú agus a mhéadú;

Dé Céadaoin 6. Aibreán 2022

K. de bhrí go bhfuil scéimeanna náisiúnta saorálaíochta forbartha ag roinnt Ballstát; de bhrí go bhfuil sé tábhachtach na scéimeanna sin a bhunú agus a fhorbairt chun oideachas praiticiúil saoránachta a chothú, chun comhtháthú sóisialta a neartú, chun slógadh a dhéanamh ar chúiseanna leasa ghinearálta, go háirithe dóibh siúd ar lú na deiseanna atá acu, agus chun cur le forbairt phearsanta agus ghairmiúil na rannpháirtithe; de bhrí gur féidir le níos mó soghluaisteachta sibhialta Eorpaí cur le braistint chomhuintearais daoine óga i gcomhphobal Eorpach, rud a neartódh teacht chun cinn Eoraip na saoránach; de bhrí go bhféadfadh scéimeanna náisiúnta saorálaíochta bheith ina mbealach nádúrtha do shoghluaisteacht Eorpach do dhaoine óga, go háirithe dóibh siúd ar lú na deiseanna atá acu;

L. de bhrí gurb é an Cór Dlúthpháirtíochta Eorpach, a seoladh in 2018 mar chomharba ar an tSeirbhís Dheonach Eorpach a bunaíodh in 1996, an clár ginearálta Eorpach soghluaisteachta don obair dheonach, ach go bhfuil buiséad teoranta aige don tréimhse 2021-2027; de bhrí gur cheart go bhforbrófaí sineirgí agus comhar níos fearr idir an Cór Dlúthpháirtíochta Eorpach agus córais náisiúnta saorálaíochta, agus idir na córais náisiúnta saorálaíochta atá ann cheana tríd an gCór Dlúthpháirtíochta Eorpach;

Staid an oideachais saoránachta san Aontas Eorpach

1. á chur in iúl gurb oth léi nach bhfuil aon sainmhíniú comhchoiteann ar oideachas saoránachta; á chreidiúint go mbaineann oideachas saoránachta teagaisc le measc d'eolas, scileanna, modhanna, uirlisí, ábhar, inniúlachtaí, dearcthaí, luachanna agus cúram, agus go bhfuil sé riachtanach chun dlúthpháirtíocht a chruthú agus chun teacht le chéile;

2. á mheas gur cheart tuiscint theoiriciúil ar choincheapa agus ar struchtúir pholaitiúla, dhlíthiúla, shóisialta, chomhshaoil agus eacnamaíocha a chur ar fáil le tuiscint íosta ar oideachas saoránachta, lena n-áirítear na coincheapa agus na struchtúir sin a bhaineann leis an leibhéal Eorpach, chomh maith le forbairtí domhanda, i gcomhréir le leibhéal an oideachais agus na hoiliúna, agus in éineacht le taithí phraiticiúil; á thabhairt le fios a thábhachtaí atá smaointeoireacht chriticiúil agus litearthacht sna meáin mar chuid lárnach d'oideachas saoránachta; ag áitiú gur gá athnuachan oideolaíoch a dhéanamh agus cur chuige teoiriciúil agus praiticiúil a ghlacadh maidir le hoideachas saoránachta san Aontas; ag moladh go mbainfí leas as na sainmhínithe ar oideachas saoránachta atá curtha ar fáil ag Cairt Chomhairle na hEorpa maidir le hOideachas le haghaidh Saoránachta Daonlathacha agus Oideachais um Chearta an Duine agus ag Creat Tagartha Chomhairle na hEorpa um Chultúr Daonlathach;

3. á chur in iúl gur ábhar imní di an bhéim theoranta ar ghnéithe Eorpacha agus domhanda na saoránachta sna curaclaim náisiúnta; á thabhairt dá haire agus é ina ábhar imní di nár thuairiscigh ach leath na scoláirí go raibh deiseanna acu foghlaim faoin Eoraip ar scoil. á thabairt chun suntais nach beag a thábhacht, thángthas ar an gconclúid sa tuarascáil go raibh baint dhearfach ag tacaíocht na ndaltaí don chomhar i measc tíortha Eorpacha le leibhéil níos airde eolais shibhialta. ag cáineadh an teannais atá ag méadú idir an leibhéal náisiúnta agus an leibhéal Eorpach i gcuraclaim roinnt Ballstát; á chur in iúl gur cúis imní di polaitiú iomarcach an oideachais shibhialta agus faoi na hiarmhairtí a bhaineann leis, amhail athruithe arís agus arís eile ar an gcuraclam, agus ag athdhearbhú go bhfuil gá le cobhsaíocht fhadtéarmach agus le comhleanúnachas i seachadadh an oideachais saoránachta;

4. á chur i bhfios go láidir go mbeidh gá le méadú substainteach ar leibhéal reatha cháilíocht an oideachais saoránachta agus na gcur chuige ina leith chun athruithe sochpholaitiúla agus domhanda a dhéanamh; á chur in iúl gur cúis imní di go bhfaigheann mic léinn fireanna torthaí atá go mór faoi bhun a gcomhghleacaithe baineanna ([13]); á chur in iúl gur cúis imní di an éagothroime ó thaobh an ghnátheolais shibhialta de ar fud na mBallstát agus laistigh de na Ballstáit; á thabhairt dá haire go bhfuil bacainní breise roimh mhic léinn atá ina gcónaí i réigiúin thuaithe, iargúlta, shóisialta agus faoi mhíbhuntáiste sóisialta agus iad ag plé le cláir oideachais saoránachta; ag dearbhú go gcaithfidh rochtain a bheith ag gach foghlaimeoir ar oideachas ardchaighdeáin saoránachta, ag díriú ar na riachtanais shonracha atá acu maidir le maoiniú agus bonneagar, i measc acmhainní eile, atá ríthábhachtach chun Limistéar Eorpach Oideachais a chruthú go rathúil;

5. á thabhairt le fios cé go bhfuil gnéithe áirithe den oideachas saoránachta sa chuid is mó de na curaclaim náisiúnta, go bhfuil difríochtaí móra ann ar fud na mBallstát agus laistigh de na Ballstáit ó thaobh na leibhéal oideachais ag a múintear é, maidir leis na huaireanta iomlána a chaitear ar an ábhar, ar a bhfuil ann agus ar a mhodheolaíochtaí; á thabhairt dá haire nach bhfuil measúnuithe struchtúrtha, cuspóirí, treoshuímh oideolaíocha nó oiliúint shonrach do mhúinteoirí ach ag roinnt Ballstát; á thabhairt dá haire go bhfuil bearna idir na cláir náisiúnta agus a gcur chun feidhme éifeachtach i scoileanna, fiú nuair is ann do na gnéithe sin;

([13]) Schulz, W. et al., *Becoming Citizens in a Changing World, IEA International Civic and Citizenship Education Study 2016 International Report*, Springer, Cham, 2016.

6. á mheabhrú go bhfuil an tionchar is láidre ag cáilíocht na múinteoireachta ar an bhfoghlaim éifeachtach agus, dá bhrí sin, nach mór go mbeadh an oiliúint tosaigh agus leanúnach do na múinteoirí agus na hoideoirí uile, gan beann ar speisialtóireacht ábhar, ina thosaíocht i réimse an oideachais saoránachta agus, go háirithe, maidir leis na gnéithe Eorpacha agus domhanda den oideachas saoránachta;

7. á thabhairt chun suntais go gcuirtear bac ar theagasc éifeachtach an oideachais saoránachta mar gheall ar an easpa taighde téagartha maidir le conas oideachas saoránachta a mhúineadh agus a mheas ar bhealach éifeachtach, agus nach ann d'ionstraimí oideolaíocha iomchuí chun na críche sin; á thabhairt dá haire go léirítear le roinnt fianaise eimpíreach go bhfuil tionchar dearfach ag na cuir chuige "uilescoile" nó "uilephobail" ar scileanna agus ar dhearcthaí sibhialta; á chreidiúint gur cheart, nuair a bheifear ag druidim leis an oideachas saoránachta, oideolaíochtaí rannpháirteacha a chur san áireamh chun a chur ar chumas foghlaimeoirí gach gné den tsaoránacht a bheith acu agus an ról atá acu san Aontas Eorpach, sna Ballstáit, sa duine aonair agus sa tsochaí i gcoitinne agus don Aontas Eorpach, do na Ballstáit, don duine aonair agus don tsochaí i gcoitinne;

8. ag lochtú an easpa airde a thugtar ar oideachas saoránachta sa ghairmoideachas agus sa ghairmoiliúint tosaigh; á iarraidh go n-áireofaí oideachas saoránachta ar gach leibhéal oideachais, agus é curtha in oiriúint do shaintréithe agus do riachtanais shonracha foghlaimeoirí; á chur in iúl gur oth léi an easpa béime a chuirtear ar an luach a bhaineann le comhthéacsanna foghlama idirghlúine lena n-éascaítear idirphlé idirghlúine;

9. á chreidiúint nach mbíonn sé riamh róluath foghlaim faoin tsaoránacht ar an leibhéal réigiúnach, ar an leibhéal náisiúnta, ar an leibhéal Eorpach agus ar an leibhéal domhanda; á thabhairt dá haire go bhfuil ról tábhachtach ag an oideachas luath-óige ó thaobh scileanna criticiúla sóisialta agus mothúchánacha a fhorbairt, agus síolta folláine, idirphlé, meas frithpháirteach, tuiscint agus luachanna coiteanna á gcur chun cinn;

10. ag meabhrú an róil oideolaíoch ríthábhachtaigh atá ag an bhfoghlaim neamhfhoirmiúil agus neamhfhoirmeálta, lena n-áirítear saorálaíocht, meantóireacht, díospóireacht agus spórt, chun scileanna, inniúlachtaí agus iompraíochtaí sóisialta agus sibhialta a fhorbairt, agus chun saoránaigh ghníomhacha a bhfuil aird fhreagrach orthu a mhúnlú;

Beartais an Aontais i réimse an oideachais saoránachta

11. á chur in iúl gur oth léi nach bhfuil an comhdhearcadh polaitiúil ar an leibhéal Eorpach maidir leis an ngá atá ann an t-oideachas saoránachta a chur chun cinn agus luachanna coiteanna Eorpacha a theagasc aistrithe ina gcuspóirí, ina spriocanna, ina dtagarmharcanna ná ina ngníomhaíochtaí nithiúla, agus go dtagtar ar an gconclúid go bhfuil bearna sa chur chun feidhme ag fulaingt ó na beartais oideachais saoránachta;

12. á mheas nach ndéanann cláir an Aontais ach rannchuidiú teoranta chun gnéithe áirithe den oideachas saoránachta a chur chun cinn, go príomha mar gheall ar easpa tacaíochta dírí sainráite, acmhainní teoranta agus cumhdach geografach míchothrom; á chur in iúl gurb oth léi nach raibh tionchar fadtéarmach forleathan ag tionscadail a fuair maoiniú ón Aontas sa réimse seo;

13. á mheas go bhfuil easpa comhleanúnachas beartais ann i réimse an oideachais saoránachta ar leibhéal AE, agus nach ann d'aon ionstraim bheartais lena dtugtar le chéile na comhlachtaí agus na húdaráis ábhartha uile ar bhealach struchtúrtha;

14. á chinneadh gur rannchuidigh cláir AE amhail Erasmus+, Fís Eorpach, an Cór Dlúthpháirtíochta Eorpach, an Clár um Chearta agus Luachanna nó Eoraip na Cruthaitheachta, i measc nithe eile, go hindíreach den chuid is mó le hoideachas saoránachta a sholáthar go gníomhach; á thabhairt dá haire, áfach, nach raibh siad in ann aon tionchar córasach, marthanach a imirt;

15. á athdhearbhú, ar bhonn Airteagail 9, 10, 165 agus 166 CAE, agus an Chairt, go bhfuil an phríomhfhreagracht ar AE oideachas saoránachta AE a chothú mar bhealach chun a áirithiú go mbeidh eolas níos doimhne i measc a shaoránach ar an tionscadal Eorpach mar aontas de stáit dhaonlathacha, agus ar an gcaoi sin an ceart a ráthú dá shaoránaigh páirt iomlán a ghlacadh sa saol polaitiúil agus sa chinnteoireacht ar leibhéal an Aontais;

16. á thabhairt chun suntais go ndéanfar céannacht choiteann Eorpach a spreagadh trí chlár coiteann acadúil agus gné Eorpach a chomhtháthú go láidir san oideachas, mar a chuir na saoránaigh in iúl i gcomhthéacs na Comhdhála ar Thodhchaí na hEorpa, chomh maith leis an éileamh ó dhaoine óga Eorpacha go n-áireofaí eolas faoi dheiseanna agus faoi thairbhí na hEorpa sna curaclaim;

Dé Céadaoin 6. Aibreán 2022

17. ag tabhairt dá haire go n-aithníonn roinnt Ballstát an tionchar dearfach atá ag forbairtí beartais AE maidir le hathrú oideachais a chothú i réimse an oideachais saoránachta;

18. á chur in iúl gur cúis imní di an easpa gníomhaíochta éifeachtaí ón gCoimisiún maidir le cur chun cinn na hinniúlachta lárnaí d'fhoghlaim ar feadh an tsaoil de chuid an chreata "Inniúlachtaí Shaoránachta" ó 2018, cé go léirítear inniúlachtaí bunúsacha eile i dtagarmharcanna ET 2020 nó a fhaigheann tacaíocht ó chreataí inniúlachta tiomnaithe chun teagasc agus glacadh a éascú ar an leibhéal náisiúnta;

19. ag tarraingt aird ar bhronnadh dhuais Shaoránach na hEorpa 2021 ar thionscnaimh dhíospóireachta daltaí; á mheas, i dtimpeallacht ina bhfuil an deighilt ag dul i méid, go bhfuil an díospóireacht dhaonlathach níos tábhachtaí ná riamh; á chreidiúint gur dlúthchuid den oideachas saoránachta é scileanna agus inniúlachtaí a chothú le haghaidh díospóireachta;

20. á thabhairt dá haire a thábhachtaí atá an-oideachas saoránachta ó thaobh feasacht a ardú faoin aistriú aeráide agus ó thaobh na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe a bhaint amach faoi 2030; á chur i bhfios go láidir go bhfuil nasc idir oideachas saoránachta agus oideachas don inbhuanaitheacht, agus a thábhachtaí atá sé comhordú a dhéanamh ar na hiarrachtaí atá á ndéanamh an dá réimse a phríomhshruthú i mbeartais, curaclaim, cuir chuige oideolaíocha agus modheolaíochtaí laistigh den fhoghlaim fhoirmiúil, neamhfhoirmiúil agus neamhfhoirmeálta agus san oideachas;

Moltaí maidir le hoideachas athnuaite saoránachta Eorpaí

21. ag spreagadh na mBallstát tacú lena gcórais oideachais, athbhreithniú a dhéanamh orthu agus iad a thabhairt cothrom le dáta – agus gach cineál ábhair curaclaim a bhaineann leis an AE ar gach leibhéal den oideachas agus den fhoghlaim, lena n-áirítear gairmoideachas agus gairmoiliúint – d'fhonn gné an Aontais a neartú, agus réigiúin agus údaráis áitiúla a spreagadh chun an rud céanna a dhéanamh, go háirithe nuair atá inniúlachtaí díreacha acu laistigh de na córais oideachais;

22. á chur i bhfios go láidir, ina leith sin, a thábhachtaí atá sé éagsúlacht teanga a chur san áireamh laistigh d'oideachas saoránachta Eorpaí, agus aird chuí á tabhairt ar theangacha mionlaigh agus réigiúnacha, chomh maith le teangacha atá i mbaol;

23. á iarraidh an athuair ar na Ballstáit agus ar an gcomhphobal oideachais ról a thabhairt do gach duine, lena n-áirítear iad siúd a mbaineann cúlra imirceach leo, d'imircigh, do dhídeanaithe agus do chomhphobail chreidimh, ar phróisis dhá bhealach measúla agus cumhachtaithe saoránachta, lena n-áiritheofar rannpháirtíocht ghníomhach sa saol sibhialta agus cultúrtha; á chreidiúint gur cuid thábhachtach den tsaoránacht dhomhanda é tuiscint níos fearr a chothú i measc na saoránach ar na cúiseanna stairiúla agus pearsanta a bhíonn ag imircigh, lena n-áirítear an coilíneachas, chomh maith le tuiscint níos fearr ar chúlraí cultúrtha comhroinnte;

24. á iarraidh ar na Ballstáit feabhas a chur ar na deiseanna tosaigh agus leanúnacha, gairmiúla agus ar feadh an tsaoil do mhúinteoirí, d'oideoirí, do theaghlaigh agus don phobal oideachais i gcoitinne agus iad a leathnú, agus tacaíocht agus acmhainní iomchuí a chur ar fáil dóibh chun oideachas saoránachta a mhúineadh, arna bhforbairt i ndlúthchomhar leis na gníomhaithe ábhartha uile ar leibhéal an Aontais agus ar an leibhéal náisiúnta;

25. ag tathant ar an gCoimisiún, ina leith sin, creat coiteann inniúlachta saoránachta a fhorbairt do mhúinteoirí agus do mhic léinn le haghaidh na "saoránachta" um Inniúlachtaí Lárnacha, lena n-áirítear inniúlachtaí ilteangacha agus idirchultúrtha na n-oideoirí, agus na réimsí áitiúla, réigiúnacha, náisiúnta, Eorpacha agus domhanda á gcur san áireamh, ar bhealach comhchosúil leis an gCreat Eorpach um Inniúlachtaí Digiteach, leis an gCreat Eorpach um Inniúlachtaí Fiontraíochta, leis an gCreat Eorpach um Inniúlachtaí Pearsanta, Sóisialta agus Foghlama le haghaidh Inniúlachtaí Lárnacha agus leis an gCreat Eorpach um Inniúlachtaí Inbhuanaitheachta a seoladh le déanaí;

26. á chur i bhfáth gur gá deiseanna soghluaisteachta, foghlaim idir piaraí agus malartú dea-chleachtas i measc na foirne teagaisc a chur chun cinn agus a spreagadh; á mheas gur deis iad gnéithe soghluaisteachta hibrideacha agus solúbtha chlár Erasmus+ 2021-2027 chun soghluaisteacht a mhéadú do mhúinteoirí atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo; ag moladh don Choimisiún soghluaisteacht ghearrthéarmach múinteoirí a chur chun cinn agus comhpháirtíochtaí soghluaisteachta fadtéarmacha a bhunú, agus leas á bhaint as modhanna digiteacha gan soghluaisteacht fhisiciúil ná malartuithe idirphearsanta a ionadú;

27. á iarraidh ar na Ballstáit agus ar an gCoimisiún oiliúint ardcháilíochta a spreagadh agus a éascú, laistigh d'uaireanta oibre, maidir le hábhair AE do mhúinteoirí, do bhaill foirne oideachais eile agus do cheannairí agus d'oiliúnóirí na hóige, lena n-áirítear modúil thar lear, lena gceadaítear dóibh cuid dá n-oiliúint a chaitheamh i mBallstát eile, agus trína áirithiú go n-aithnítear a n-inniúlachtaí chun teagasc a dhéanamh faoin Aontas Eorpach;

Dé Céadaoin 6. Aibreán 2022

28. á iarraidh go gcruthófaí agus go gcuirfí chun cinn dámhachtain an lipéid "Eora-Mhúinteoir"; á iarraidh an athuair "Acadaimh Múinteoirí Erasmus+" a chur chun cinn agus a fhorbairt chun gné Eorpach a chothú san oideachas; á iarraidh ar an gCoimisiún glao ar thograí a chur in iúl d'Acadamh Múinteoirí Erasmus+ a bheidh dírithe ar oideachas saoránachta do mhúinteoirí, d'oiliúnóirí agus d'fhoghlaimeoirí ón earnáil fhoirmiúil agus neamhfhoirmiúil araon, lena n-áirítear earnáil an ghairmoideachas agus na gairmoiliúna;

29. á iarraidh ar an gCoimisiún agus ar na Ballstáit sineirgí a neartú chun cur le tionchar sistéamach an oideachais saoránachta, agus oibriú le chéile ar mhodúl oiliúna tosaigh múinteoirí a fhorbairt chun eolas a chur ar mhúinteoirí ar chórais oideachais Eorpacha, ar na cleachtais oideolaíocha is fearr, ar ardáin, uirlisí agus comhpháirtíochtaí malartaithe AE lena léirítear luachanna Eorpacha agus ar theacht chun cinn cultúir oideachais saoránachta Eorpaí a chothú, agus éagsúlachtaí san Eoraip á n-aithint ag an am céanna; á chur i bhfios go láidir gur gá modúl oiliúna den chineál seo a chur san áireamh sa chlár um Acadaimh Múinteoirí;

30. á iarraidh go dtabharfaí aitheantas agus bailíochtú d'inniúlachtaí saoránachta a fhaightear tríd an bhfoghlaim neamhfhoirmiúil agus neamhfhoirmeálta, lena n-áirítear obair don óige agus obair dheonach, agus go neartófaí na naisc idir an fhoghlaim fhoirmiúil, neamhfhoirmiúil agus neamhfhoirmeálta san oideachas saoránachta;

31. á mheas gur cheart aird a dhíriú sa chreat comhair iar-ET 2020 ar churaclaim agus ar mheasúnuithe náisiúnta a fhorbairt san oideachas saoránachta lena gcomhtháthaítear gach gné ábhartha den réimse ábhair i gcomhréir le Creat Tagartha Eorpach um Chultúr Daonlathach de chuid Chomhairle na hEorpa agus leis an gCreat Tagartha Eorpach um Inniúlachtaí Lárnacha don Fhoghlaim ar Feadh an tSaoil, go háirithe maidir le hinniúlachtaí sóisialta agus sibhialta, agus oideachas neamhfhoirmiúil agus seachfhoirmiúil á chur san áireamh freisin, an comhordú agus an éascú a dhéantar air;

32. á iarraidh go mbunófaí meitheal nua a dhíreoidh ar oideachas saoránachta chun obair leantach a dhéanamh ar obair Mheitheal ET 2020 maidir leis na Luachanna Comhchoiteanna agus an tOideachas Cuimsitheach a chur chun cinn a bunaíodh tar éis Dhearbhú Pháras 2015;

33. á iarraidh go bhforbrófaí cuspóirí agus tagarmharcanna inláimhsithe agus intomhaiste maidir le hoideachas saoránachta, lena n-áirítear oideachas saoránachta Eorpaí, sa chreat straitéiseach le haghaidh comhar Eorpach san oideachas agus san oiliúint i dtreo an limistéir Eorpaigh agus i ndiaidh 2021-2030; á thabhairt le fios gur cheart na cuspóirí sin a aistriú ina spriocanna do 2025, le spriocanna sonracha d'fhoghlaimeoirí faoi mhíbhuntáiste, agus go n-áireofaí iad i bplean gníomhaíochta oideachais sonrach um shaoránacht Eorpach, agus dearcadh foghlama ar feadh an tsaoil á cur san áireamh, ag tosú ón luath-óige;

34. á chur i bhfios go láidir go bhfuil gá le cur chuige níos struchtúrtha maidir le sainaithint agus scaipeadh thorthaí na dtionscadal oideachais saoránachta ó chláir AE, go háirithe Erasmus+, Fís Eorpach, an Clár um an Eoraip ar son na Saoránach, na Saoránaigh, Comhionannas, an clár Cearta agus Luachanna, Eoraip na Cruthaitheachta agus an Cór Dlúthpháirtíochta Eorpach agus a chomharbaí, chun torthaí a uas-scálú ar fud an Aontais, le rannpháirtíocht Pharlaimint na hEorpa sa phróiseas; á mheas, chun na críche sin, gur gá buanmheicníocht athbhreithnithe agus anailíse a bhunú ar leibhéal an Aontais chun dea-chleachtais a shainaithint ar féidir iad a scaipeadh agus a mhéadú go forleathan chun cur le hathruithe beartais atá sistéamach agus fadtéarmach;

35. á thabhairt chun suntais a riachtanaí atá sé an taighde a chur chun cinn go cinntitheach maidir leis an mbealach is fearr chun oideachas saoránachta a mhúineadh agus a mheas, agus, go háirithe, d'oideachas na luath-óige, mar aon leis an ról atá ag deiseanna foghlama foirmiúla, neamhfhoirmiúla agus neamhfhoirmeálta, agus faireachán a dhéanamh ar chur chun feidhme an oideachais sin bunaithe ar shonraí comparáideacha leordhóthanacha nuashonraithe ó na Ballstáit go léir; á chur i bhfios go láidir a thábhachtaí atá Príomhghníomhaíocht 2, Príomhghníomhaíocht 3, cathaoirligh na gclár Jean Monnet agus Fís Eorpach; á chur in iúl gur díol sásaimh di Príomhghníomhaíocht 2 lena ndírítear níos mó ar "luachanna coiteanna, rannpháirtíocht shibhialta agus rannpháirtíocht" in Erasmus+ 2021-2027;

36. á chur i bhfios go láidir gur gá níos mó infheistíochta a dhéanamh i bhformáidí oideachais maidir leis an Aontas Eorpach ar leibhéal na scoile agus ar leibhéal na hollscoile trí na líonraí atá ann cheana a neartú agus trí churaclaim nua a fhorbairt atá curtha in oiriúint don chineál seo oiliúna; á iarraidh go mbeadh dámh speisialaithe na ngnóthaí Eorpacha rannpháirteach i dtaighde a dhéanamh ar na modhanna teagaisc agus na huirlisí is fearr don oideachas saoránachta agus iad a chur in úsáid, agus leas á bhaint as cistí agus acmhainní AE atá ar fáil;

37. á chur i bhfáth nach mór ailíniú substainteach an oideachais saoránachta a bheith fite fuaite le hinniúlachtaí digiteacha agus oideachas digiteach a sholáthar, más rud é nach amháin go gcomhlíonfar ceanglais an chlaochlaithe dhigitigh, ach go n-áiritheofar freisin go n-úsáidfear na meáin dhigiteacha ar bhealach freagrach;

Dé Céadaoin 6. Aibreán 2022

38. á iarraidh an athuair ar an gCoimisiún agus ar na Ballstáit taighde oideachasúil comhchoiteann agus rannpháirteach a fhorbairt, go háirithe tástáil inchomparáide ar fud an Aontais i réimse an oideachais saoránachta, lena n-áirítear saoránacht an Aontais, a bhfuil sainordú agus cuspóirí dea-shainithe aige a thagann faoi shainchúram inniúlachtaí an Aontais; á mholadh go dtabharfaí faoi Shuirbhé Speisialta Eorabharaiméadair maidir le heolas ginearálta na saoránach ar AE, lena leathnófar raon feidhme na sraithe reatha de shaoránacht agus daonlathas an Aontais Eorpaigh;

39. á iarraidh ar an gCoimisiún modúil foghlama saoránachta Eorpacha a chur san áireamh chomh maith le clár cuairteanna ar shuíomhanna oidhreachta agus cuimhne a bhfuil tábhacht chomhshaoil agus stairiúil ag baint leo don Aontas agus do na tíortha óstacha chun cur chuige idirchultúrtha agus dialógach a chur chun cinn maidir leis an stair agus chun luachanna agus prionsabail na hEorpa a neartú mar dhlúthchuid de na deiseanna soghluaisteachta uile a bhaineann le Erasmus+ agus leis an gCór Dlúthpháirtíochta Eorpach;

40. á iarraidh ar an gCoimisiún oideachas saoránachta a chur chun cinn do gach saoránach, lena n-áirítear daoine fásta, ar bhealach níos gníomhaí agus é sin a léiriú sna cláir ábhartha mhaoiniúcháin agus sna meithleacha; á iarraidh ar an gCoimisiún tionscnaimh an Chláir Oibre Eorpaigh Scileanna a nascadh le hinniúlachtaí sibhialta agus saoránacht dhigiteach a áireamh i bhforbairt an Teastais Eorpaigh um Scileanna Digiteacha;

41. á iarraidh go gcruthófaí suaitheantais Eorpacha do scoileanna agus d'ollscoileanna lena gcuirfí oideachas saoránachta chun cinn go gníomhach; á iarraidh go gcruthófaí dámhachtain Eorpach a thacóidh le hoideoirí agus le gníomhaithe áitiúla a bhfuil oideachas faoin Eoraip á chur chun cinn go gníomhach acu;

42. á iarraidh ar an gCoimisiún measúnú a dhéanamh ar shraith shonrach nua a thabhairt isteach sa Chlár um Shaoránaigh, Comhionannas, Cearta agus Luachanna chun oideachas saoránachta a chothú, le leithdháiltí buiséadacha tiomnaithe, agus chun na gníomhartha agus na gníomhaíochtaí atá dírithe ar oideachas saoránachta faoi Erasmus+ agus Fís Eorpach a mhéadú le glaonna tiomnaithe; ag tathant ar an gCoimisiún an leas is fearr a bhaint as Bliain Eorpach na hÓige 2022 chun cláir agus gníomhaíochtaí sonracha a fhorbairt chun saoránacht agus féiniúlacht Eorpach a neartú;

43. á chreidiúint go bhfuil sé tábhachtach na deiseanna atá ann cheana ar leibhéal an Aontais a scaipeadh tuilleadh i measc phobal oideachais an ghairmoideachais agus na gairmoiliúna; á mheas go bhfuil sé tábhachtach tacaíocht shaincheaptha a sholáthar chun rochtain ar na cláir a éascú; á iarraidh go gcuirfí béim ar leith ar oideachas saoránachta i ngníomhaíochtaí uile an Aontais maidir le gairmoideachas agus gairmoiliúint, go háirithe laistigh de ghníomhaíochtaí na nIonad Barr Feabhais Gairme;

44. ag cur béim ar ról Áras Stair na hEorpa maidir le forbairt clár, ionstraimí agus gníomhaíochtaí sonracha a chur chun cinn lena gcuirtear le scéal maith ar chomhtháthú na hEorpa agus ar a luachanna bunúsacha, go háirithe do mhic léinn agus do mhúinteoirí ar gach leibhéal oideachais; á iarraidh ar an gCoimisiún comhoibriú leis an bParlaimint chun bealaí a mheasúnú chun Áras Stair na hEorpa a dhílárú chun inrochtaineacht a leathnú, lena n-áirítear ó na Ballstáit agus, go háirithe, ón bpobal oideachais, trí chomhar feabhsaithe le hinstitiúidí cultúrtha na mBallstát, i measc tionscnamh eile, trí thaispeántais fhánacha agus líonra de bhuantoscaireachtaí;

45. á iarraidh go mbeadh straitéis chuimsitheach Eorpach ann maidir le hoideachas Eorpach sibhialta agus saoránachta, chomh maith le cruthú ardán tacaíochta chun a chur chun feidhme a chur chun cinn, ag díriú go háirithe ar luachanna agus prionsabail dhaonlathacha chomhroinnte AE, agus ar chearta bunúsacha – amhail dínit an duine, daonlathas, an smacht reachta, cearta an duine, comhionannas, caoinfhulaingt, meas ar éagsúlacht agus saoirse coinsiasa – agus é mar aidhm aige tuiscint na saoránach ar institiúidí AE a fheabhsú, inniúlachtaí a dháileadh, an próiseas cinnteoireachta agus beartais AE, feasacht a mhúscailt ar na sochair agus ar an tsaoirse coinsiasa – agus é mar aidhm aige tuiscint na saoránach ar institiúidí AE a fheabhsú, inniúlachtaí a dháileadh, an próiseas cinnteoireachta agus beartais AE, feasacht a mhúscailt ar na sochair a bhaineann le saoránacht an Aontais Eorpaigh, oibleagáidí na saoránach a neartú agus iad a chur chun cinn ar bhonn daonlathach;

46. ag moladh d'eagraíochtaí, d'institiúidí, do shaineolaithe agus do chleachtóirí na sochaí sibhialta atá ag obair i réimse an oideachais shibhialta comhar a mhéadú agus sineirgí a fhorbairt trí líonraí oscailte trasnáisiúnta; ag cur béim ar an ról atá ag Líonrú an Oideachais ar Shaoránacht Eorpach maidir le fóraim a sholáthar agus díriú ar thosaíocht níos láidre a thabhairt d'oideachas saoránachta ar an leibhéal náisiúnta, ar an leibhéal Eorpach agus ar an leibhéal idirnáisiúnta; á iarraidh go ndéanfar tuilleadh institiúidithe ar na líonraí Eorpacha sin, agus tionscnaimh oideachais saoránachta á bhforbairt agus á gcur chun cinn acu ar fud an Aontais agus lasmuigh de;

47. á chur i bhfáth gur cheart go n-áireofaí sa straitéis dearcadh na foghlama ar feadh an tsaoil agus an phobail, ina mbeadh baint ag na hearnálacha neamhfhoirmiúla agus neamhfhoirmiúla, chomh maith le gnólachtaí agus ENRanna, go háirithe iad siúd a fhaigheann maoiniú ón Aontas, ar cheart dóibh rannchuidiú go díreach le feabhas a chur ar eolas faoi AE i measc rannpháirtithe agus na bpobal ina bhfuil siad gníomhach;

48. á chreidiúint gur cheart go n-áireofaí sa straitéis sin sineirgí le gníomhaíochtaí ábhartha AE i réimse na hóige agus bheartais AE maidir leis an gciníochas agus an tseineafóibe de gach cineál a chomhrac, fuath i gcoinne daoine LADTIA agus idirdhealú in aghaidh ban agus mionlach, trí naisc a bhunú le plean gníomhaíochta frithchiníochais an Aontais, agus ionstraimí cistiúcháin amhail an Clár um Chearta, um Chomhionannas agus um Shaoránacht;

49. á iarraidh go ndéanfaí príomhshruthú an oideachais saoránachta ar fud chláir ábhartha an Aontais agus go ndéanfaí na sineirgí idir na cláir sin a threisiú chun cur le tionchar sistéamach an oideachais saoránachta, *inter alia*, trí mhodúl a thabhairt isteach agus a sholáthar do shaoránacht AE a bheidh le glacadh mar chúrsa oiliúna roimh, nó ag an am céanna, tabhairt faoi thionscadal arna mhaoiniú ag cistí struchtúracha AE nó deiseanna soghluaisteachta trí chláir amhail Erasmus+ nó an Cór Dlúthpháirtíochta Eorpach; á chreidiúint gur cheart deimhniú trí mhicreadhintiúir a bheith i gceist le modúl a dhéanamh in oideachas saoránachta AE;

50. á mholadh don Choimisiún foghlaim faoin Aontas Eorpach ar scoil a chur chun cinn i bpróisis chaibidlíochta le tíortha is iarrthóirí ar bhallraíocht AE;

51. á chur i bhfios go láidir gur gá níos mó infheistíochta a dhéanamh i bhformáidí oideachais faoin Aontas Eorpach ar leibhéal na scoile agus na hollscoile, le haghaidh oideachas agus oiliúint ar bhonn foirmiúil agus gairmiúil araon, trí churaclaim nua a fhorbairt; á iarraidh ar an gCoimisiún moladh a dhéanamh ina mbeadh bunoideachas, meánoideachas agus ardoideachas táscach, chomh maith le gairmoideachas agus gairmoiliúint, curaclaim maidir le hoideachas sibhialta AE agus domhanda chun go nglacfaidh na Ballstáit é go deonach, agus lánurraim á tabhairt d'fhorálacha na gConarthaí, go háirithe Airteagal 165 CFAE, arna bhforbairt i gcomhpháirt le saineolaithe na mBallstát, dámh speisialaithe gnóthaí Eorpacha, múinteoirí, oideachasóirí, mic léinn agus an pobal oideachais níos leithne, agus go mbeidh bearta dreasachta chun glacadh leo ag gabháil leo; á chreidiúint gur cheart go gcothódh na curaclaim thaispeántacha coiteanna tuiscint níos fearr ar stair na lánpháirtíochta Eorpaí, ar eagrú agus ar struchtúr institiúidí AE atá ann cheana, ar phróisis toghcháin agus chinnteoireachta na hEorpa, lena n-áirítear an dóigh le saoránaigh a bheith rannpháirteach i saol daonlathach an AE, ina gcomhcheanglófar cineálacha éagsúla cur chuige agus modhanna oideolaíocha éagsúla, lena n-áirítear foghlaim theoiriciúil agus bunaithe ar thionscadail, agus iad oiriúnaithe do riachtanais na bhfoghlaimeoirí;

52. á iarraidh go gcuirfeadh an Coimisiún borradh faoin a chuid oibre ar oideachas saoránachta chun feabhas a chur ar inrochtaineacht agus ar cháilíocht an oideachais saoránachta sna Ballstáit uile agus chun tacú le gné Eorpach a fhorbairt san oideachas saoránachta do gach aois; á chreidiúint gur cheart go mbeadh struchtúr buan i gceannas ar shineirgí a chruthú ar an leibhéal Eorpach maidir le hoideachas saoránachta, acmhainní AE a leithdháileadh chun na críche sin a bhainistiú agus iarrachtaí a chomhordú maidir le modhanna, cleachtais, uirlisí agus ábhar coiteann; á mheas gur cheart é a bheith i gceannas freisin ar bhailiú sonraí agus ar mheastóireacht a dhéanamh ar thionchar na ngníomhaíochtaí oideachais saoránachta arna maoiniú ag an Aontas, d'fhonn na gníomhaíochtaí is rathúla a scaipeadh agus a uas-scálú agus chun ligean don Choimisiún, ar an mbonn sin, tionscnaimh pholaitiúla agus reachtacha a mholadh sa réimse sin; á chreidiúint gur cheart dó tacú le deiseanna oiliúna oideachais saoránachta do mhúinteoirí agus oideachasóirí araon agus malartuithe trasnáisiúnta a spreagadh;

53. á chreidiúint go bhfuil sé práinneach go gcuirfear tús leis an obair chuige sin trí ghníomhaíocht féidearthachta a thabhairt isteach atá dírithe ar shonraí a bhailiú agus meastóireacht a dhéanamh ar thionchar gníomhaíochtaí oideachais saoránachta a chomhordaíonn aonaid thiomnaithe i ndáil le hoideachas saoránachta laistigh d'Ard-Stiúrthóireacht an Choimisiúin um Oideachas, an Óige, Spórt agus Cultúr agus den Ghníomhaireacht Feidhmiúcháin Eorpach um Oideachas agus Cultúr; á chreidiúint go bhféadfadh sé sin deis a thabhairt chun cur leis an tacaíocht agus leis an gcomhordú a dhéantar ar ghníomhaíochtaí oideachais saoránachta na mBallstát agus ar a gcur chun feidhme, chun treoshuíomh straitéiseach a thabhairt d'fhorbairt na struchtúr náisiúnta agus na gcuraclam náisiúnta don oideachas saoránachta agus chun caighdeáin chomhchoiteanna íosta a leagan síos i dtéarmaí ábhair agus modheolaíochta san oideachas saoránachta agus sibhialta ar fud an Aontais; á mheas gur cheart go mbeadh na Ballstáit, Parlaimint na hEorpa, foghlaimeoirí agus pobal na foghlama i gcoitinne rannpháirteach sna haonaid sin chun an méid sin a dhéanamh;

54. ag moladh an Chláir Scoileanna Ambasadóra, a mhéadaíonn feasacht daltaí ar dhaonlathas parlaiminteach na hEorpa agus ar luachanna na hEorpa, chomh maith le tionscnamh Euroscola, lena gcuirtear taithí phraiticiúil tumoideachais ar fáil i Seomra Pharlaimint na hEorpa do dhaltaí meánscoile, a léiríonn breisluach inbhuanaithe ó thaobh oideachas saoránachta a sholáthar ar bhonn aonair agus rannpháirtíocht ghníomhach sa saol daonlathach; á iarraidh go dtabharfaí isteach deimhniú agus go dtabharfaí aitheantas do na scileanna agus do na hinniúlachtaí a bheidh faighte ag na rannpháirtithe, d'fhoghlaimeoirí agus do mhúinteoirí araon; á mheas gur dea-chleachtas é ar cheart a uas-scálú chun éifeacht shistéamach a bhaint amach ar fud an Aontais;

Dé Céadaoin 6. Aibreán 2022

55. ag spreagadh do na Ballstáit uile scéimeanna náisiúnta saorálaíochta a bhunú agus a fhorbairt; á iarraidh ar an gCoimisiún agus ar na Ballstáit aitheantas frithpháirteach a áirithiú idir na córais náisiúnta agus cur leis an gcomhar Eorpach i seirbhísí sibhialta agus i saorálaíocht don aos óg; ag moladh go ndéanfaidh scéimeanna náisiúnta saorálaíochta agus seirbhísí sibhialta eispéiris soghluaisteachta Eorpacha a chur ar leataobh ar bhonn cómhalartach;

56. á iarraidh ar an gCoimisiún agus ar na Ballstáit soghluaisteacht shibhialta Eorpach a fhorbairt faoi chuimsiú an Chóir Dlúthpháirtíochta Eorpaigh atá dírithe ar dhaoine óga d'fhonn rannchuidiú le fíor-rannpháirtíocht shibhialta Eorpach agus le fíorsheirbhísí sibhialta Eorpacha; agus aird á tabhairt ar an aidhm sin, á iarraidh ar an gCoimisiún agus ar na Ballstáit acmhainní an Chóir Dlúthpháirtíochta Eorpaigh a mhéadú go substainteach; á chur i bhfáth nach mór dul ar aghaidh le caighdeáin Eorpacha maidir le gníomhaíochtaí saorálaíochta, amhail tacaíocht airgeadais do shaorálaithe, árachas, foghlaim, oiliúint, cuimsiú agus an prionsabal nach ndéanfar aon ionadú ar phoist, in aon fhorbairt a dhéanfar amach anseo ar an gCór Dlúthpháirtíochta Eorpach; ag áitiú nach féidir le gníomhaíochtaí an Chóir Dlúthpháirtíochta Eorpaigh ach scéimeanna náisiúnta saorálaíochta nó seirbhísí sibhialta a chomhlánú agus gan teacht ina n-ionad;

57. á mheas go raibh ról cinntitheach ag oileán Ventotene agus a Fhorógra i stair lánpháirtiú na hEorpa; á chur i bhfáth go bhfuil ról aici mar áit chomharthach chuimhne ar son lánpháirtiú na hEorpa agus ar son luachanna coiteanna na hEorpa a chosaint; á thabhairt chun suntais gur rannchuidigh sí le hoideachas saoránachta Eorpaí a chothú, go háirithe, trí rannpháirtíocht ghníomhach daoine óga ina sheimineár bliantúil maidir le lánpháirtiú Eorpach, arna thionscnamh ag Altiero Spinelli in 1982; á chur i bhfáth freisin go bhfuil tábhacht shiombalach ag baint leis an hiarrachtaí chun Carcere di Santo Stefano a aiséileamh agus go bhféadfadh sé a bheith ina lárionad tagartha do mhalartú cultúrtha buan, d'imeachtaí poiblí, do thaispeántais agus do dhíospóireacht; á mheas, dá bhrí sin, gur príomhchathair stairiúil é den tógáil mhorálta agus intleachtúil ar luachanna Eorpacha;

58. á iarraidh ar an gCoimisiún agus ar na Ballstáit infheistíocht chomhionann a dhéanamh i ngníomhaíochtaí foirmiúla oideachais saoránachta agus chun tacú le hoideachas saoránachta neamhfhoirmiúil, i ngníomhaíochtaí curaclaim agus seach-churaclaim, agus chun cláir de chuid an Aontais a thacaíonn le hoideachas agus le hoideachas saoránachta a threisiú; á iarraidh go n-áireofaí sa tSaoráid um Théarnamh agus um Athléimneacht agus na cláir oideachais a mhaoinítear le cistí AE de spriocanna sonracha a bhaineann le hoideachas saoránachta; á iarraidh go leithdháilfí níos mó acmhainní airgeadais ar ghníomhaíochtaí, uirlisí agus gníomhaíochtaí na Parlaiminte a bhaineann le hoideachas saoránachta a chur chun cinn ar fud na mBallstát uile, go háirithe Euroscola; á iarraidh ar an gCoimisiún na treoirthionscadail a mhol an Pharlaimint a fhormheas, atá ceaptha chun oideachas saoránachta a neartú; ag áitiú go bhfuil gá le buiséad tiomnaithe chun tástáil inchomparáide ar fud AE a fhorbairt i réimse na saoránachta;

59. á mheas gur deis thráthúil í an Chomhdháil ar Thodhchaí na hEorpa chun plé il-leibhéil a thionól maidir le forbairt beartas i réimse an oideachais, na hóige agus an chultúir; á iarraidh ar na Ballstáit agus ar an gCoimisiún tuarascálacha deiridh Mheitheal na Comhdhála um Oideachas, Cultúr, an Óige agus Spórt a chur san áireamh agus a thabhairt ar aghaidh; á chreidiúint, dá bhrí sin, gur cheart inniúlachtaí roinnte i réimse an oideachais a thabhairt isteach, ar a laghad i réimse an oideachais saoránachta, agus nach mbeidh mar thoradh ar fheidhmiú na hinniúlachta sin ag AE "go gcoiscfear na Ballstáit óna n-inniúlacht siúd a fheidhmiú";

60. á iarraidh ar an gCoimisiún féachaint an bhféadfaí tacú le séadchomhartha a chruthú, i ngach bardas sna Ballstáit, chuig an Aontas Eorpach chun siombail amhairc de lánpháirtiú na hEorpa a chur ar fáil do shaoránaigh;

61. á iarraidh ar na Ballstáit a n-iarrachtaí a neartú chun an moladh ón gComhairle an 20 Nollaig 2012 maidir le bailíochtú na foghlama neamhfhoirmiúla agus neamhfhoirmeálta a chur chun feidhme ([14]), i bhfianaise líon na n-inniúlachtaí a fhaightear trí na cineálacha foghlama sin atá cóngarach nó comhlántach le forbairt na n-inniúlachtaí sibhialta, nó atá fíor-riachtanach thar barr amach chun inniúlachtaí sibhialta a fhorbairt;

o

o o

62. á threorú dá hUachtarán an rún seo a chur ar aghaidh chuig an gComhairle, chuig an gCoimisiún, agus chuig rialtais agus parlaimintí na mBallstát.

([14]) IO C 398, 22.12.2012, lch. 1.